

נר לשולחן שבת

פרשת ויגש

גליון 726 תשפ"א

אם אין שמן אין "נר"
נבקש לתרום להוצאות
הדפסת העלון
לע"נ ולהצלחה

והיה מעשה רב על אדם שנעלם שנים רבות ונמצא, ומכאן יש לנו לראות שאין להחליט על מיתתו בגלל שהוא נאבד.

וזה סיפור המעשה: "בהיותי רב ברוסיה, היתה יבמה שנישאה לשוק בעירי, מפני שבעלה המת היה בחזקת שאין לו אחים. ואחר שנישאת נמצא שהיה אח למת... שהיה נעלם שישים ושלש שנה!!!

אותו אח אבוד נלקח לצבא בימי הצאר ניקולאי כשהיה בן י"ב, ונשתמד אצלם כמנהגם אז. לאחר עשרים וחמש שנה, כשגמר את עבודת הצבא לקח לאישה בת נכרי וילדה לו בנים. והיה עשיר גדול בפּינלנד.

כשהיה בן שבעים וארבע נזכר בכור מחצבתו, ברח לוינה עם רכשו וקיבל על עצמו דת יהודית, ולמד להתפלל ולשמור על קדשי ישראל! משם עלה לירושלים, בה ישב במושב זקנים "גר", וכתב על כל הנעשה עמו בחייו לרב בעיר מולדתו ברוסיה, וביקש ממנו לדרוש על בני משפחתו.

אותו רב כתב אלי משם להפריש את האישה מבעלה. ודנתי עם הגאון רבי יצחק וינוגרד על יבמתו ועל בתה שנולדה לה.

מכל מקום עצתי שיבדקו עוד בכתובת האחרונה שנודע ממנו, ויפרסמו בעיתונים, וכדאי לדרוש בבית המשוגעים הקרוב... ואם המצא תמצא בידה איזה ענין אז תכתוב לפה ובכל האפשרות נזדקק להתירה ממכילי העיגון".

"נחלת אבות"

"עוד יוסף חי" - כתב ה"בית יוסף" - וגם אני מוחה מלומר "השכבה" בעגונה, כדי שלא יבואו להשיא את אשתו. (אה"ע"ז י"א)

כאשר הזכירו את האיש בהשכבה בבית הכנסת התיר מהר"ם גלנטי לאישה להנשא, כשהיה שם חכם יודע. (ש"ת מהר"ם גלנטי ל) וכן התירו על סמך עדות שהמריבין תורה אמר לחזן שיאמר "השכבות" על הנטבעים, שודאי נודע להם שמתו. (מהר"א ששון ד)

כעין זה כתב "שמש צדקה", שכל זה שההשכבה נאמרה על פי הרב, אבל כשההשכבה נאמרה על ידי הדיוט וכנידונו שם, שאחד הדליק נר בבית הכנסת ונאמרה השכבה למנוחתו, אף שכוונתו רצויה לגמול חסד לחבר, מעשיו אינם רצויים. (ג' דף ב')

עדות ערכאות: רבינו יוסף קולון התיר אישה על סמך רוצח שהודה. רבותינו, כמה חשו לעגינות וכמה קולות הקילו בה... (ש"ת מהר"ם קק"א)

רבינו יוסף ענגל דן בחייל יהודי שנעדר מביתו ארבע שנים ואשתו קיבלה תעודת ערכאות שמת. וכתב שיש לדון אם יש חיוב לברר אצל הצבא 'היאך ראית ובמה ידעת'. למעשה פסק שאין צריך לשאול ולדרוש בנידון זה ומותרת. ("אוצרות יוסף")

עוד יוסף חי כפשוטו!

מעשה היה ברבינו יוסף גיקטליי שחלה והיה קרוב למיתה. ראה שני אנשים שוקלים עוונותיו וזכויותיו במאזנים והיו שקולים שווה בשווה. מיד נתעורר ונתחזק ולקח התפילין ושם אותם. מיד התחיל להרפא ועלה ממוות לחיים כי הכריע כף הזכויות! (את המעשה הנורא הזה הביא החרדים בהקדמה לספרו!)

הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי, בעת זקנותו, כשתקפוהו חולי ויסורים, והיו ימים בהם כמעט לא בא אוכל לפיו, לא הצליחו בני ביתו לשכנעו להמנע מאמירת השיעור לתלמידים.

'אני מרגיש כי השיעור הוא החיות שלי, אינני יכול לוותר עליו. בשעת השיעור אני חש כבריה חדשה וללא יסורים.' (ה"ס)

"וירא את העגלות אשר שלח יוסף... ותחי רוח יעקב - סימן מסר להם, במה היה עוסק כשפירש ממנו: בפרשת עגלה ערופה!" (ה"ש)

איך אפשר להשאיר צדיק בנכר, כיוסף במצרים?

כתב הגה"צ רבי שלמה וולבה: "זאת אוכל להעיד על עצמי. הייתי חי שמונה שנים במדינת שבדיה הרחוקה, בקהילה שהיה בה מנין מצומצם של שומרי שבת. כמעט כל כלי קודש ששימשו במדינה ההיא אז - התקלקלו שם.

אם הצלחתי איך שהוא לשמור על מעמדי כבן תורה בשנים אלו, בהיותי גלמוד, זהו רק מפני שלמדתי מוסר בקביעות. לולא זה מי יודע מה היה ממני. רק על ידי לימוד המוסר נשארתי בעזרת ה' יתברך "יחיד בעולמי" כפי שלימדוני אדמו"ר מרן ר' ירוחם ומרן ר' יחזקאל לוינשטיין.

אני כותב דברים אלו כי אינני רואה בהם שום התפארות. זהו רק כציור, כאדם האומר שנשאיר בריא בתקופת בצורת, מפני שאכל לחם בכל יום!!!" (המצוות השקולות עמ' ק"ב)

"ויאמר יעקב יעקב ויאמר הנני. ויאמר... אל תירא מרדה מצרימה." היה מהרהר יעקב בלבו - איך אעזוב את ארץ אבותי ארץ מולדתי ואת הארץ ששכינתו של הקב"ה שרויה בתוכה, ואלך אל ארץ טמאה... שאין יראת שמים ביניהם." (פרקי דרבי אליעזר ל"ט)

שאלות אמריקאיות...

קודם שהחליט הגאון רבי יעקב קמינצקי לעזוב את ליטא ולהגר לאמריקה, התייעץ עם רבה של קובנה, הגאון רבי אברהם כהנא שפירא, בעל ה"דבר אברהם".

ה"דבר אברהם" ענה לו כך: "השבוע שאלו אותי שאלה מעניינת. נוהגים פה בקובנה לערוך אסיפה משפחתית בעת הקמת מצבה על קבר הנפטר, ואומרים הספדים. המנהג הוא שהבן הבכור מסיר את הכיסוי מעל המצבה.

השאלה שנשאלתי היתה שבמשפחה מסויימת הבן הבכור לא יהיה בעיר בזמן שקבעו להקמת המצבה. האם מותר לבן הצעיר להוריד את הכיסוי, או שמא צריכים להמתין עד שאחיו הבכור ישוב?"

סיים ה"דבר אברהם" ואמר: "אם מגיעים עד קובנה לשאול אותי שאלות אמריקאיות כאלו, אתה כבר יכול לנסוע לאמריקה..." (במחיצת רבנו עמ' ק"פ)

"עוד יוסף חי"

רבה של לונדון, הגאון רבי שמואל יצחק הילמן, נשאל אודות אישה עגונה מהודו, אשר עקבותיו של בעלה אבדו בלונדון. וכתב: שאלה זו נגעה עד לבי למאד מצער עמוק על גורל עלובה זו מרת עטיה עזרא, היושבת אלמנה חיה, שכולה וגלמודה שנים רבות.

אכן קשה לשאול בדבר שאין לו פתרונים. הלא אף אם בעלה היה נטבע, יש משנה שלימה בזה, אין מעידים אלא אם ראו פרצוף פנים עם החוטם, אפילו שיש סימנים בגופו ובכליו. בכל זאת, אם היה נודע לנו מעט מידע על מיתתו היה אפשר לקרב ההיתר, לא כן עתה אשר עקבותיו נעלמו ולא נודעו.

אל תרגזו בדרך

הגאון רבי שמואל מועד היה מופלא ביגיעתו בתורה. שימש כמגיד מישרים. פעם כשדרש בבית המדרש של בעלי המלאכה בשקלוב, כמנהגו לדרוש שם פעם בחודש, הוכיחם על התמעטות ידיעת התורה.

כראיה לדבר הביא ממעשה שהיה בו בעצמו: "נסעתי בעגלה למוהילב ובדרך נכנסתי בדברי תורה על העגלון והזכרתי בענין משנה ולא ידע בעל העגלה... ונצטעקתי עליו, היתכן?! הרי משנה מפורשת היא..."

כמה ידיעת התורה היתה נפוצה בדורות ההם, שעגלון זה היה יוצא דופן, תופעה מרעישת...
(גדוליה הדורות"ח"ב)
רבי שמואל מועד, מחבר הספר "בית שמואל הקטן", נפטר בשנת תרל"ה.

סיפר הרה"ח יעקב פרסטר שפעם אחת נסע מירושלים לתל אביב כדי להכנס עם קויטל אל כ"ק רבי אהרן מבעלז.

באותן שנים לא נסעו אוטובוסים בשעה מאוחרת לירושלים. אחרי השעה עשר לא היו כבר אוטובוסים לירושלים. לאחר שבירכו שאלו רבי אהרן, היכן הוא הולך לישון. ענה שיש לו אח בבני ברק, הרה"ח יודל פרסטר, שהיה שו"ב בבני ברק.

והנה אך הוציא מילים אלו מפיו הביע רבינו מורת רוח ואחר ברוגז: "מה זה?! הולכים אל אח כל כך מאוחר בלילה ומעירים אותו?! ועוד מילים כאלה כיוצא בזה..."

רבי יעקב פרסטר יצא בבושת פנים ולא עלתה על דעתו מה הרוגז והחטא בזה שהולך אל אחיו למרות השעה המאוחרת. כשיצא אמר לו הגבאי רבי שלום פוגל: "וכי אינך מבין, הלא אחיך הוא שוחט ובעלז היתה הקפדה גדולה שלא להעיר שוחט, כדי שיהיה רענן בעת עבודתו". או אז הבין כוונת רבינו. (מהרה"ח זלמן לייב פינקלשטיין - "עלי הגיון" - עלים לתרופה" ערב חג הסוכות תשע"ח)

צפת - כמה גדולה הענווה בין החכמים. כל אחד קונה בעצמו צרכי ביתו. את הקמח, הירקות, מלח, בשר ופירות והולכים לשאוב מן הבאר וכדם על שכמם כאחד המשרתים.

סיפר לי רבי מנחם בן מוהר"ר אברהם גלנטי, איך שפעם אביו בא מהשוק והולך על שכמו שק קמח, ובא מאחוריו הרב הגדול מוהר"ר שלמה שגיש וחסף ממנו השק וישב עליו. ואמר: 'הריני נשבע שלא יוליך שק זה אף אדם לביתך אלא אני אוליכנו, כי אני חזק ממך'.

מהר"ר גלנטי חל פניו שלא יעשה זו הרעה עימו. אך מהר"ר שגיש לא הניחו עד שהוא בעצמו טען את השק על כתפיו והוליכו לביתו.

וכן פעם בא מוהר"ר רבי אברהם גלנטי ממירון, מלימוד הזוהר. עבר בכפר זיתון וקנה כד חדש ומילא אותו מים חיים מבאר עין זיתים, שהם מים חשובים. באמצע הדרך פגע בו מוהר"ר שלמה שגיש. נטר רבי אברהם גלנטי שכמו להשקותו. מיד חטף מוהר"ר שלמה את הכד בידו ונשבע שהוא יוליך את הכד לביתו וכן עשה. (אגרות א"י עמוד 206)

להתרגז על מה שכבר היה, אין זה מדרך החכמה!

"אל תרגזו בדרך" - ציווה אותם זאת יוסף כדי שלא יתרגזו האחים כל אחד על עצמו וכן על אחיו שהביאו למכירת יוסף. ודקדק לומר "בדרך" דווקא, כי להתרגז על מה שכבר היה אין זה מדרך החכמה, אלא רק כשיש לאדם "לב רגז", והרי בארץ ישראל אין כעס ורוגז (נדרים כב. ע"י"ש), ובוודאי כשיהיו במעמד יעקב אביהם יחדלו לדבר על זה. (העמק דבר" מ"ו כ"ד)

ועבר יוסף קול במצרים 'כל אשר אינו יוצא לקראת יעקב יומת'. ממחרת, ויצא יוסף עם כל מצרים, חיל עצום לבושים בגדי בוץ

וארגמן ועדי זהב וכסף לקראת יעקב, בכל מיני זמר ותופים ומחולות, ובשמים מפוזרים בכל הדרך ותרעש הארץ מקולם. ובראש יוסף כתר מלכות פרעה, כי שלחו אליו פרעה ללובשו בעת לכתו לקראת אביו. והי כאשר קרב יוסף אל אביו חמישים אמה, ירד מהמרכבה וילך ברגליו, וכל שרי מצרים וגדוליה בראותם כי ירד יוסף ממרכבתו וירדו גם הם וילכו ברגליהם לקראת יעקב.

ויבט יעקב אל המחנה הבאה לקראתו ויפלא. ויאמר יעקב אל יהודה: 'מי האיש אשר אני רואה הדור בלבושי מלכות ועליו בגד אדום מאד וכתר מלכות ההולך לקראתנו'. ויען יהודה: 'הוא בנך יוסף המלך'. וישמו יעקב בראותו כבוד בנו. (ס' הישר)

זירא אליו ופל על צואריו... ואמרו רבותינו שהיה יעקב קורא שמע' סוד אמירת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

במקדש היו עונים אחר כל ברכה "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". (תענית טז: ועיין רע"ב שם ב' ה': לפי שהיו מוכיזין שם המפורש בחתימת הברכה!) רבי דוסא היווני תמה, למה לא היו עונים אמון כפי שאנו אומרים? **וכתב:** שמעתי על זה טעם יפה מרבינו מנחם ציון האשכנזי (ציוני עה"ת) שאמר שראשי התיבות של פסוק זה - בשכמל"ו - נמצאים מחוברים לשם הקודש של ארבע אותיות ה--ו--י--ה. ואלו הם:

ב': "ואשביעך בה' אלקי השמים". (חיי שרה כ"ד ג)
ש': "אשרי העם שה' אלקיו". (תהלים קמ"ד ט"ו)
כ': "... בה' אלקינו בכל קראנו אליו". (ואתחנן ד' ז)
מ': "ויאמרו מה' יצא הדבר". (חיי שרה כ"ד ג)
ל': "למען תדע כי לה' הארץ". (וארא ט' כ"ט)
ו': "וה' הכה כל בכור". (בא י"ב כ"ט)

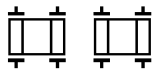
לכן בשביל שמצא יעקב וראה שהם חביבים, תיקן התיבות הללו שיאמרו אותם בבית המקדש אחר כל ברכה וברכה.

ומפני שהוא דבר עמוק תיקונוהו חז"ל לאומרו בלחש בקריאת שמע. וביום הכיפורים שישראל הם כמלאכי השרת אומרים אותו בקול רם. (האוינו ל"ב ג - קובץ "אור ישראל" פ"א מהרה"ח רבי א. שפירא והג"ר יב. פלס)

חידה: היכן מצינו חושך באמצע היום שקשור למצרים בפרשת השבוע ולא רק בפרשת בא...

תשובה: "ויאמרו אלקים לישראל במראת הלילה" (מ"ו ב) - בעצם היום נראה ה' לפנינו במראות הלילה, להשכילו שהגיעה השעה לקבל עול גלות שנקראת "לילה", הגיעה גלות מצרים. אכן, מהופעת רוח הקודש בעולם נהיה חשוך לזמן קצר לצורך הענין, כמו אור הברק שמבהיק את הלילה לרגע! (העמק דבר"א)

ניצוצות דקדוק בפרשה

"לכלם נתן לאיש חליפות" (מ"ה כ"א): לשון, מלבוש נאה שמשנים לעיתים. (מדרש החפץ הובא ב"תורה שלמה") חלוק ומכנסיים שלובשים על הגוף, שדרכם של בני אדם להחליף אותם. (מדרש "שכל טוב")

"טענו את בעירכם" (מ"ה י"ז): מלשון מטען, שימו משא. (אבן עזרא) טענו לשון דקירה - 'מדוקר' בלשון ערבי 'מוטען'. דרך החמור ללכת פסיעות מדודות וכדי למהר הילוכו דוקרים אותו במחט או במרצע. (העמק דבר"א עפ"ר ש"י ישעיהו י"ד י"ט ועיין טור עה"ת)

"זירא את העגלות": כתב הנגיד שנקרא כן לפי שיוכל האדם ללכת בו במרוצה ובמהירות, מענין 'בעגלא ובזמן קריב' וכן העגלות יכולות ללכת בו בנקל. (תורה שלמה" מ"ה צ"א) העגלות, מעגל נקראו על כל דרך ישר מבלי מכשול. (ילקוטים מכת"ר ראשונים)

מעניני דיומא... מי לא התחסן בפרשת ויגש? בפסוק "ולא יכול יוסף להתאפק" תרגם אונקלוס "ולא יכיל יוסף לאתחסנא"... להתחסן פירושו להתחזק. (רמב"מ מ"ה א) **נתחסן ובעז"ה נתחזק!**